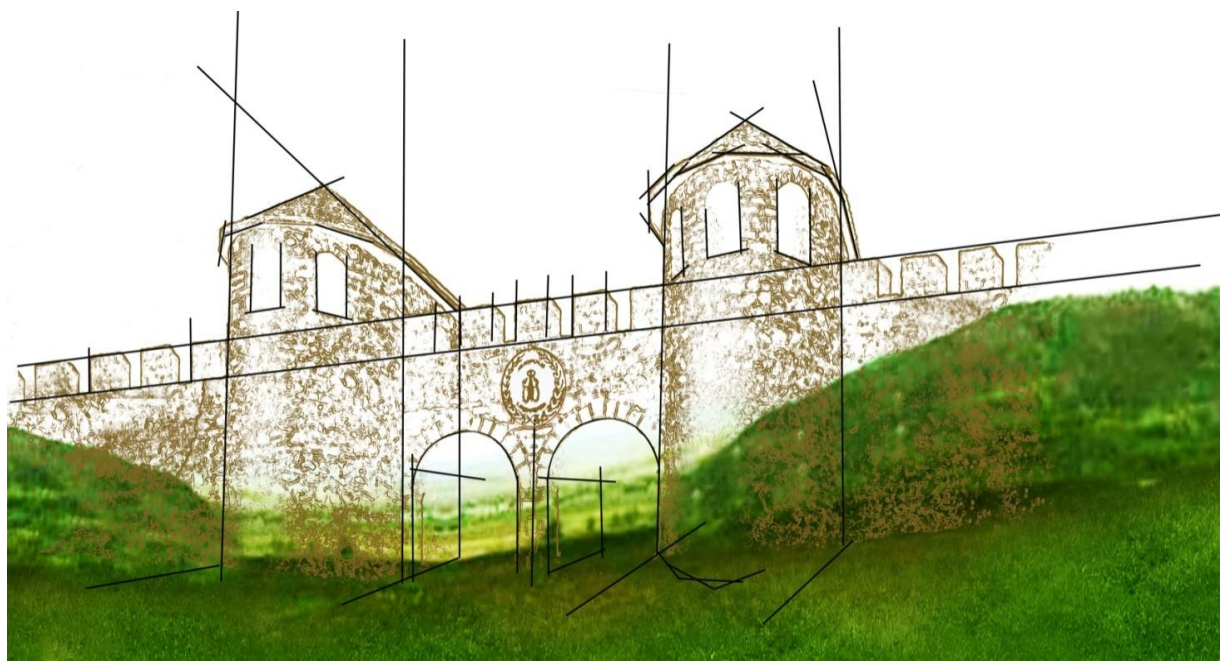

„ТРАНСГРАНИЧНА ИКОНОМИКА В РУМЪНИЯ И БЪЛГАРИЯ, ОПАЗВАЩА ПРИРОДНОТО И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО”

Ръководство за добри практики

ДОБРИ ЕВРОПЕЙСКИ ПРАКТИКИ

2017

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Увод	2
II. Поетът Дейвид Уайт и Мени Ривърс компани - Празненство на ирландското културно и природно наследство с пътуване, поезия и духовност	3
III. Фредриксдал, жив музей на скандинавския живот в Хелсингборг, Швеция	8
IV. Културно пристанище Кронгборг, Дания - да бъдеш или да не бъдеш	18
V. Le Saunier de Camargue - природно наследство и добив на сол се вплитат в хилядолетна история	26

I. УВОД

През 2016 г. търговските палати в Констанца, Румъния и Добрич, България започнаха реализацията на проект „Икономика в Румъния и България, щадяща природното и културното наследство” / „A heritage-friendly cross-border economy in Romania and Bulgaria”, код на проекта 15.2.1.034, финансиран по програмата Interreg V-A Румъния - България 2014-2020.

Проектът, включително неговата главна цел - „Разработка на Стратегия за развитие на икономика, която щади природните и културните ресурси в Румъния и България“, е в основата на създаването на концепциите за устойчиво икономическо оползотворяване на културното и природно наследство в граничния румънско-български район.

Стратегията предлага информация, методи и проекти, които да стимулират бизнеса и всички заинтересовани от наследството страни. Целта е да се промени тяхното отношение, за да се гарантира опазването на автентичността, качеството и целостта на културното и природно наследство, в полза на индивида и на настоящите общности, както и на бъдещите поколения.

Ръководството за добри европейски практики е съставено, за да представи изпитани и успешни методи, които да помогнат на фирмите, интересувани се от въвеждането или развитието на нови дейности, свързани с културното или природното наследство, които представляват основата на техния бизнес или са източник на вдъхновение за нови продукти и услуги. Ръководството предлага примери от Европа, някои от тях с по-голяма сложност, но всички използващи ценните активи на своето културно или природно наследство.

За допълнителна информация по проекта „A heritage-friendly cross-border economy in Romania and Bulgaria” може да посетите нашия сайт www.heritagerobg.eu.

II. ПОЕТЪТ ДЕЙВИД УАЙТ И МЕНИ РИВЪРС КОМПЪНИ - ПРАЗНЕНСТВО НА ИРЛАНДСКОТО КУЛТУРНО И ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО С ПЪТУВАНЕ, ПОЕЗИЯ И ДУХОВНОСТ

II.1. Наименование на добрата практика

Обединяване и разглеждане на елементите на природното и културно наследство като уникална проява на духа на мястото, чрез пътуване за опознаване.

II.2. Сектор и подсектор

Пътуване за опознаване / откриване

Снимка на Националния парк Бърън, Област Клеър, Ирландия¹

II.3. Цел на добрата практика

Добра практика за отразяване на ирландската култура и отпразнуване на вдъхновяващото природно наследство в естествените му връзки с ирландската поезия и музика.

II.4. Обекти на наследството - локализиране на добрата практика

Примерът за добра практика се намира в Западна Ирландия, по бреговете на Атлантическия океан, основно в окръг Клеър. Дивите пътища криволичат на север и на юг по атлантическия бряг и участниците в пътуванията влизат в контакт с уникалното и международно признато разнообразие на пейзажа, на релефа и на специфичното за местността биологичното разнообразие.

¹ <http://www.burrennationalpark.ie/>

Пътуванията за запознаване с Ирландия се рекламират под името „Поезия, мит и музика за душата“ - една седмица в Западна Ирландия за изпълняване на основните културни дейности, които са включени в пътуването и откриват пътя на разбирането и общуването с ирландския пейзаж и с келтската култура.

Локализиране на Клеър, Ирландия²

В същото време, примерът за добра практика не е локализиран точно, той по-скоро стартира от Западна Ирландия, единствено като вход, през който участниците преминават по пътищата, музиката и поезията към вечни и безкрайни теми за разговори и дискусии.

Западният бряг на Ирландия, най-вече областта Клеър, се отличава с внушителната височина на скалния бряг на 200 метра над океана, меандрите на брега, обхващащи залива на река Шанън, както и дивия релеф, формиран от ветровете и водата. Редките геоложки образувания, красотата и зрелищността, богатата флора и фауна водят до обявяването на район от 530 квадратни километра за зона със специална защита (SPA) на национално и европейско ниво - Бърън и Скалите на Мохер. Заедно с това, през 2011-та година тази зона става член на Световната геопарк мрежа, а през 2015-та година придобива статут на ЮНЕСКО Геопарк.

Брегът предлага внушителен пейзаж, неплодородна и историческа бариера на мощните океански вълни и на безкрайните води, като най-популярното място е „Скалите на Мохер“ - една от най-популярните туристически дестинации в Ирландия, посещавана от над милион туристи годишно. Освен обичайния маршрут за посещение на тази забележителност, скалният бряг може да бъде наблюдаван и от морето, на разходки с лодка или пеша по изолираните от света крайбрежни пътеки. Специалната защитена местност обхваща скалния бряг и зоната извън него, като Скалите на Мохер представляват област за гнездене на 30 000 птици, голяма част от които са защитени от закона.

Снимки на Скалите на Мохер и на защитената местност³

Местността Бърън е с уникален варовиков пейзаж, който прилича на лунен, с изключителна флора и фауна и е домакин на множество исторически и праисторически паметници. Това е

² https://en.wikipedia.org/wiki/County_Clare

³ Пак там, 4

един от най-големите и най-достъпните карстови региони в света, уникално място, на което виреят арктически, средиземноморски и алпийски растения. Над 2.700 исторически паметника са регистрирани в Бърън, някои от които датират от над 6000 години. Бърън е описан като „огромното гробище на изгубените култури“. Националният парк Бърън, част от геопарка на ЮНЕСКО, се намира в югоизточната част на района на Бърън, на площ от около 1500 хектара, в близост до района на Скалите на Мохер, заедно с които образува геопарка.

Пейзажът на Бърън е формиран от натрупването на рибни кости и на черупки от времето, в което тази зона е била покрита от тропически океан, преди 300 милиона години. Подземни реки, пещери, плата, варовикови конични образувания и други странни форми покриват тази зона. Менхирите и Долмените от Каменната епоха стоят до средновековните замъци и църкви.

Западната зона на Ирландия и областта Клеър са известни и като източник на традиционна ирландска музика, а фестивалите и концертите се провеждат от февруари до октомври всяка година.

Долменът Полнамброн, неолитен вход на гробница⁴

Цялата зона е туристическа, с „екотуристическа“ специфика, със строга организация и със система за защита на застрашените пейзажи, като същевременно позволява на местните общности да гарантират благосъстоянието си - местните системи за сертифициране на устойчив туризъм се прилагат, за да осигуряват баланс с разрастващия се брой посетители.

Бърън⁵

II.5. Описание

Дейвид Уайт (роден през 1955г.) е поет, писател и философ от Йоркшир, Англия, с ирландски произход от страна на майка си, който живее в САЩ от 1981-ва година. През 1986-та година започва кариерата си на поет и преподавател, а през 1987-ма година разширява обхвата си

⁴ Автор Потребител Kglavin on en.wikipedia - pdphoto.org, Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1303509>

⁵ Autor Andreas F. Borchert, CC BY-SA 3.0 de, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?c>

на поезия и философия, като съветва и дава лекции за организационните лидерски модели на САЩ и Великобритания, изследвайки ролята на бизнеса. Работил е съвместно с компании като Boeing, AT&T, NASA, Toyota, Кралските военновъздушни сили и групата Артър Андерсен. Дейвид Уайт има диплома по морска зоология от Университета Бангор, Северен Уелс и почетна докторска степен от Колежа Нюман, Пенсилвания. Дейвид Уайт⁶

Автор е на осем тома поезия и на четири тома проза. Пътувал е много, включително е живял и е работил като натуралист на островите Галапагос и е водил антропологични и природо-исторически експедиции в Андите, Амазонка и Хималаите.

Дейвид Уайт е член на Бизнес училището Саид към Оксфордския университет, като е един от малкото поети, които прехвърлят творчеството си в сферата на организационното развитие. Той е завладяващ оратор, илюстриращ как може да се стимулира смелостта и отговорността, качества, нужни за да се отговори на все по-големите нужди за интегриране на иновативността и на адаптивността в професионалния живот.

Той ръководи фирма „Мени Ривърс“ и института „Инвитас“ - Институтът по лидерство, основан през 2014-та година.

В този сложен контекст, поетът философ води групи от максимум 35 участника на разговори и духовни пътувания, организирани на места с изключителна културна и природна значимост, обекти на ЮНЕСКО - известни ирландски местности (Бърън и Скалите на Мохер), Италия (Тоскана), Великобритания (Северните езера) или Нова Зеландия. Тези места, с богата история и дух, дават на събитието специална тематика, предложена от организаторите и прехвърлена в дневния график. Тези пътувания до центъра на природата, чрез поезия и философия, чрез местните традиции и обичаи, свързват природното и културно наследство с чувството за принадлежност, присъствие в настоящето и изграждане на по-добри отношения с бъдещето, които участниците в събитията желаят за себе си.

Ежегодното пътуване до Ирландия, наречено „Поезия, мит и музика за душата“ достига до селището Баливон, в залива Голуей. Участниците се настаняват така, че сутрин да участват лесно в лекциите и разговорите с поета, а всеки следобед да участват в пътувания, най-често в Бърън, известен с ефекта си върху въображението, чрез важността си за историята на Ирландия и върху ирландското религиозно обкръжение.

Пътуванията са в планините, по плажовете, правят се екскурзии до островите Аран или разходки с колела до Дън Егнъс, в края на древния ирландски свят.

Пътуванията са възможност да се продължат темите от сутрешните сесии, като контактът на участниците с дивата природа насърчава размислите.

⁶ <https://onbeing.org/programs/david-whyte-t>

Традициите се изследват, за да се демонстрира репутацията на Клеър като душа на традиционната ирландска музика.

Пътуване в Бърън⁷

II.6. Партньорство, акционери, бенефициенти

„Мени Ривърс“ работи съвместно за организирането на тези пътувания с местни хора, фирми и физически лица, висококвалифицирани артисти и музиканти, собственици на заведения и на малки фирми в областта Клеър. Цялото местно природно и културно наследство се оползотворява като уникално проявление на духа на мястото, като местните са изключително свързани с това наследство и заемат сигурно своето място в този свят.

II.7. Период на изпълнение

От 1980-та година, понастоящем.

II.8. Важни аспекти за устойчивото усвояване на обекта на наследство

Огромното ирландско наследство представлява, по своята непрекъсната форма, източник на вдъхновение и на духовно израстване, за изясняване на миналото в полза на настоящето в сегашния контекст на уязвимост, насилие и несигурност и задълбочаване на ангажимента спрямо професионалната или артистична насоченост на всеки, или ангажирането в нова посока.

II.9. Модел на изпълнение

Както е описано от Дейвид Уайт - животът му на поет е създал навика да се интересува от три области, които обикновено са самостоятелни и взаимно изключващи се: образования свят на четенето, който повечето поети управляват, психологията и теологията, които съпътстват сферата на философията, и бизнеса и организационното лидерство. Дълбочината и тънкостта, с която тези области са хармонизирани, води до успеха на поета философ в оригиналното популяризиране на световните културни и природни ценности.

II.10. Контакти за повече информация

Наименование на фирмата: Many Rivers Company

Телефон: +360 221 1324

Fax: 360 221 6212

Пощенски адрес: Langley, WA 98260, United States (USPS: PO Box 868)

Email: mrivers@davidwhyte.com

Уеб страница: <http://www.davidwhyte.com>

II.11. Библиография, източници на информация

Онлайн източници:

<http://www.clareireland.net>

<https://www.cliffsofmoher.ie>

<http://www.theburrencentre.ie>

<http://www.westclare.net>

<http://www.burren.ie>

<http://www.burrengeopark.ie>

⁷ <http://www.davidwhyte.com/ireland/>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

<http://www.mullaghmore-burren.com>
<http://www.davidwhyte.com>

<https://www.clarecoco.ie>
<https://www.facebook.com/PoetDavidWhyte>

Онлайн издания:

<https://www.sbs.ox.ac.uk>

<https://onbeing.org>

III. ФРЕДРИКСДАЛ, ЖИВ МУЗЕЙ НА СКАНДИНАВСКИЯ ЖИВОТ В ХЕЛСИНГБОРГ, ШВЕЦИЯ

III.1. Наименование на добрата практика

Музеят и градините Фредриксдал - добра практика за устойчиво оползотворяване на шведска собственост, дарена на местната общност и трансформирана в жив музей на стария скандинавски живот

III.2. Сектор и подсектор

Малко занаятчийско производство, търговия, туристическа и образователна дейност в открития музей

Снимка на музея Фредриксдал, Хелсингборг, Швеция⁸

III.3. Цел на добрата практика

Добра практика за комплексно и устойчиво усвояване на собственост, дарена на местната общност в Хелсингборг, интегрирана във времето, и превърната в жив музей на селските и на градските традиции чрез купуване на сгради и ферми в южната част на Швеция, тяхното реставриране и използване, поддържане на паркове, овощни градини и местна ботаническа градина, извършване на икономически, културни и образователни дейности.

III.4. Обекти на наследството - локализиране на добрата практика

Примерът за добра практика се намира в югозападна Швеция, регион Сконе, град Хелсингборг. Хелсингборг е своеобразен вход от Швеция към Дания, като се преминава през най-тясната част на пролива Йоресунд между датския остров Шеланд и шведското крайбрежие.

Откритият музей е един от най-големите проекти от този вид в Швеция, като има важен принос за популяризирането и запазването на културното и природното наследство, както и на биоразнообразието.

Музеят е бил създаден по територията на частна собственост, около лятната резиденция на държавника и бизнесмена Фредрик Вилхелм Костер, в края на 18-ти век. Лятната резиденция е изградена през 1878-ма година, към която по-късно постепенно е добавена значителна площ. В началото на 1900-та година собствеността и имението са дарени от тогавашната собственичка Жизела Трап на град Хелсингборг с условието да се изгради открит музей и ботаническа градина. През 1923-та година отваря врати откритият музей, а през 1930-та година, и ботаническата градина.

⁸ <https://fredriksdal.se/mikaeli-marknad/>

Фредриксдал се състои от 50 стари исторически сгради от 17-20 век, както селски, така и градски, исторически паркове от 18-19 век, градина със зеленчуци и билки, стара част на град Хелсингборг - сгради с ателиета, магазини, жилища, места за отдих, ресторанти и сладкарници, както и ботаническа градина с растения от региона Сконе. Заедно с това музеят включва открит театър Фредриксдал, в бароков стил, както и Резиденцията на собственика на имението Фредриксдал от 1787-ма година, обновена и подготвена за обществени дейности.

Местоположението на град Хелсингборг⁹

III.5. Описание

Откритият музей Фредриксдал се простира на площ от 36 хектара, в средата на град Хелсингборг. Музеят включва паркове и градини с различни теми и приложения, застроени зони сгради на различна възраст, селски, градски, оригиналната сграда на имението, като всички са функциониращи и се използват както за икономически дейности, така и като музеи, ферми, в които се практикуват традиционни методи и се отглеждат екологични продукти, зеленчукови и овощни градини, билкова градина и ботаническа градина с местни видове.

Карта на музея Фредриксдал¹⁰

Паркове и градини

Френският парк се намира в непосредствена близост до имението и е първият обект при влизане в музея. Паркът е типичен за 18-ти век с барокови и ренесансови влияния, проектиран по строги правила за перспектива и геометрия. Паркът е заобиколен от всички страни от тревна площ с кръгли лежи лавандула, проектирани и изпълнени през 1960-та година. Централният елемент (алеята) на френския парк води до имението.

Английският парк е проектиран в началото на 19-ти век, на незастроен терен, едновременно с ремонтирането и разширяването на първоначалната лятна резиденция от 1787-ма година. Растителността се редува с ливади и групи от дървета с артистично свързани форми,

⁹ <http://www.worldeasyguides.com/europe/sweden/helsingborg/helsingborg-on-map-of-sweden/>

¹⁰ <https://fredriksdal.se/herrgarden/>

привидно диви, цветя и храсти. Растителността се състои основно от видове от южна Швеция. Зоната за пасища е култивирана за храна за животните, които се отглеждат във фермите на Фредриксдал.

Розариумът съдържа приблизително 400 сорта рози, като се състои от две части, културно-историческа част и тематична част. Розите са комбинирани с трайни и едногодишни насаждения.

„Кухненската градина“ е разположена на юг от имението на площ 1,5 хектара. Градината със зеленчуци и овощни дървета е разделена на 10 парцела с овощни дървета и храсти с горски плодове, като представлява модел на зеленчукова градина на малко домакинство. Датира от 19-ти век. Днес градината със зеленчуци и овощни дървета допринася за съхраняването на богатството от зеленчуци, горски плодове и други, които са съществували преди, като е една истинска банка за семена за по-старите видове от южната част на Швеция и по този начин ги пази за бъдещето. Общо в градината има 130 различни сорта овощни дървета, които по този начин се консервират и се култивират екологично, по методи от преди 150 години. В близост до зеленчуковата градина се намира и градината с билки и ароматни растения.

Ботаническа градина Фредриксдал е уникална, представяща дивата флора и растителност на региона Сконе.

Градината е разделена на систематична част и на ботаническо-пейзажна, където са представени в естествената си среда растения от различни части на Сконе, регионът с най-дивите, но и най-застрашените растения в Швеция.

В систематичната част на градината се култивират флорални видове, като голяма част от тях служат като резерв при изчезване. Заедно с регионалните власти на Сконе, Ботаническата асоциация Лунд и Ботаническата градина към университета Лунд, Фредриксдал събира застрашени растения от селската част на Сконе. По време на отглеждането им растенията се изместват в нови сигурни или предварително реставрирани среди.

В ботаническо-пейзажната част има над 40 различни вида екосистеми, като тази част е уникална за Европа. Екосистемите са изградени от 1950 г. до 1980 година, а няколко от тях представят голямо разнообразие традиционни ливадни растения, с много редки видове. Голяма част от зоните в тази част на ботаническата градина се използват за паша. В най-южната част на градината се намират различни гори, всяка от които с един единствен сорт дървета. Различните гори са от бряст, дъб, бреза, смърч, и широколистни видове.

Сгради и ферми

Във Фредриксдал се намират приблизително 50 исторически сгради и ферми, всички автентични. Повечето от тях са преместени както от града, така и от провинцията, основно от Сконе, но и от регионите Халанд и Смоланд. Всяка сграда има свой характер и история - имението Фредриксдал, вятърната мелница от южния регион Халанд, домакинства от различни села. Освен това, частта от старият град Хелсингборг, която е била запазена и интегрирана в музея Фредриксдал, е оживена от икономически и културен живот, събития и изложби. Тук се намират и Графичният музей, и Kulturmagazinet, построени през 1986 г. и 1996 година.

Сгради от селската среда:

- Lillarydsgården (Домакинството Лиларид), трикомпонентна ферма от 17-ти век - жилище, ясла и помещение за овцете, която е най-старата ферма в Фредриксдал;
- Ågård, домакинство от 1810-та година, намирало се преди това в южната част на Смоланд - първата закупена и преместена във Фредриксдал сграда. Първоначално фермата се е състояла от четири компонента, които са били преместени във Фредриксдал през 1922-1923 г. След пожар през 1962-ра година е запазена само къщата;
- Harlyskesmedjan, от югоизточен Хелсингборг, е била построена през 1888 година и е преместена във Фредриксдал през 1967-ма година.
- Вятърната мелница Рингсторпс е била построена през 1803-та година в Рингсторп и е била използвана до 1914 г. Отворена е отново във Фредриксдал през 1929-1931-ва година;

Ågård¹¹

Вятърната мелница¹²

- Други домакинства и жилища или вили: Teglarödsstugan - вилата на Teglaröds, построена през 1791-ва година и преместена от град Свалъов, западно Сконе; Skvaltkvarnen - вероятно построена през 18-ти век от дъб и с покрив от слама; Malttorkan, вероятно построена в края на 1700-та година в района Фархулт, Полуостров Кула; водната мелница, построена през 1795-та година с цел смилане на животински кости на брашно, използвано като оборска тор, и много други сгради с уникален характер и история.

¹¹ Autor Jorchr - Eget, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=7179239>

¹² https://sv.wikipedia.org/wiki/Fredriksdal_museer_och_tradgardar

Градски сгради - основно произлизащи от старата част на град Хелсингборг, запазени и голяма част от тях използвани за демонстрация, които свидетелстват за живота в Хелсингборг през времето:

- Имението Фредриксдал;
- Малки ателиета и магазини, някои от които използвани за занаятчийско производство, с образователна или експериментална цел: ателието на производителя на кожени ръкавици Ернст Андерсон, което е функционирало в периода 1906-1970 г.;
- Ковачница;
- Lindbergs Gördelmarkeri, ателие за дамско бельо и корсажи, преместено във Фредриксдал през 1978 г., след като запада дейността му през 1967-ма година, 120 години от откриването му;
- Магазинът на Hedström, намиращ се преди това в сграда в северната част на Хелсингборг, наричан се Hedströms Handelsgård.
- Аптеката Kärnan, с интериор от 1886 г., когато аптеката се е намирала на Södra Storgatan в Хелсингборг. Интериорът е бил дарен на музея Фредриксдал през 1957-1958 г. и включва от офиси и част от лабораторията на аптеката;

Имението Фредриксдал¹³

Реконструирана улица¹⁴

- Кафене, с експозиция за кафе и за самото кафене. Кафенето е вдъхновено от Седалището на пристанище Хелсингборг през 1946-та година; Strömgrändsgården, ферма от 18-ти и 19-ти век, която е следвало да бъде разрушена, за да се отвори място за седалището на Trygg Compass (Trygg-Hansahuset). Някои от сградите на фермата са били преместени и отново изградени във Фредриксдал в края на 1960-та година;
- Други жилища и сгради - сградата Béenska, датираща от 1758; Olympiagrillen - ресторант; беседката Lusthuset, построена през 1810-та година и преместена през 1939 г. в Фредриксдал;
- Kulturmagasinet, приемната сграда на Музей Фредриксдал, построена през 1996 г., когато Музеят на град Хелсингборг е прехвърлил колекциите си в Фредриксдал;

¹³ https://sv.wikipedia.org/wiki/Fredriksdal_museer_och_tradgardar

¹⁴ Arhiva proprie

- Графичният музей, открит през 1995 г., в който се помещава най-големият музей на типографията в Северна Европа.

Интериори на ателиета¹⁵

Музеят Фредриксдал дава изява на много дейности, извършвани или по инициатива на местните фирми, или чрез тяхното посредничество. Културните мероприятия - музика, театър, събития, панаири на малки производители, битпазари, танцови прояви и спортни събития, се възползват от огромната площ на имението - 36 км и от безкрайните алеи, които го пресичат.

Голяма част от мероприятията се повтарят всяка година, като например „Дни на розата“, където експерти и ентузиастични обменят информация и опит за отглеждането на рози, или „Пазара на Микели“ - селскостопанско изложение, което се състои във Фредриксдал и където участниците могат да участват в събиране, култивиране и да изпробват различни занаятчийски дейности.

Бизнес-дейностите могат да се провеждат директно в открития музей, като показаното на снимката - пример за местна фирма, която включва в производството си и материали за рекламиране на Фредриксдал.

Седалище на фирма и производство¹⁶

Търговията и дейностите по посрещане на посетители се извършват едновременно с местните фирми, които предлагат продукти, голяма част, от които направени със суровини от музея и градините или на теми, свързани с природното и културното наследство на Фредриксдал, и включват няколко магазина и ресторант-кафене:

¹⁵ Личен архив

¹⁶ Личен архив

- Приемен магазин - със сувенири и книги за Фредриксдал, за защитените растения и животни;
- Ресторант-кафене „Градина“;
- Магазинът на Хедстрьом, в който се продават, в автентична атмосфера от началото на 20-ти век, класически продукти за сувенири и подаръци - от карамелени бомбони, до кърпи, покривки и пощенски картички;
- Flora Linnea - магазин за продукти от растенията и цветята, които растат в градините на Фредриксдал;
- Kulturmagazinet - книги и пощенски картички на културни и исторически теми.

Изготвените рецепти на основата на суровини от Фредриксдал са публикувани и могат да бъдат видени на уеб сайта <http://recept.se>¹⁷

Най-разпространени и с постоянен характер са дейностите за деца и младежи. Те се извършват главно посредством училища, за да се гарантира по-добра организация и увеличаване на въздействието. Музеят работи съвместно с педагози, като целта на дейностите е да запознаят децата с историята, с флората и фауната, със селскостопанските и домашните животни, да изпробват директно типичните дейности за фермите и домакинствата от миналите векове, като по този начин се въвежда понятието за културно и природно наследство в съзнанието на децата.

III.6. Партньорство, акционери, бенефициенти

В основата на съществуването и развитието на Музея и на градините Фредриксдал стои силно местно партньорство, което носи мотото „Едно място в град Хелсингборг“.

Политиката на местните власти, които координират цялата дейност във Фредриксдал, се състои в позволяването и насърчаването на частните дейности, които се отнасят до оползотворяването и развитието на Музея, разбира се, в неговия специфичен контекст, без да се намесва в посещаемостта и съобразно строгите правила за защита на наследството.

Директни бенефициенти на тази политика са местната общност и децата, както и местния бизнес и туристите, които посещават Музея.

¹⁷ <http://>

Учебен ден в Музея и в Градините Фредриксдал¹⁸

III.7. Период на изпълнение

От 1920-та година, понастоящем.

III.8. Важни аспекти за устойчивото усвояване на обекта на наследство

Имението от 36 хектара, в което се намират Музеят и Градините Фредриксдал е историческа платформа, която обединява местната общност на град Хелсингборг в усилията за запазване на природното и културното наследство на югозападна Швеция. 50-те шведски сгради от последните 200 години, напълно реставрирани и функционални, градините в които растат защитени многобройни сортове овощни дървета, зеленчуци и насаждения, фермите в които се пазят традициите за отглеждане на животни, всички те имат капацитета и целта да поддържат връзката на местната общност с тяхната култура и история, с историята на шведския югозапад.

Това е лаборатория за изследване на традициите и на значимостта на културното наследство и на историята на региона Сконе, за развиване на здрава общност, на поколения младежи, които са запознати с ценностите и с исконните принципи на обществото.

III.9. Модел на изпълнение

Музеят и градините Фредриксдал са се развили чрез директното участие на физически лица и на малки бизнеси, които са дарили или са продали недвижими имоти - къщи, ферми, фирмени седалища или ателиета с цялото си оборудване, за да могат местната общност и чуждите посетители да осъществят контакт с историята и природата на региона Сконе.

III.10. Контакти за повече информация

Наименование на фирмата: Fredriksdal museer och trädgårdar .

Телефон: +46 42 104500.

Пощенски адрес за кореспонденция: Fredriksdal museer och trädgårdar, 251 89 Helsingborg,

Email: fredriksdal@helsingborg.se

Уеб страница: <http://www.helsingborg.se>

III.11. Библиография, източници на информация

¹⁸ Личен архив

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Онлайн източници:

<https://fredriksdal.se>
[https://www.facebook.com/fredriksdalst
radgardskafe/](https://www.facebook.com/fredriksdalst
radgardskafe/)
<https://www.instagram.com/fredriksdal/>
[https://sv.wikipedia.org/wiki/Fredriksdal
steatern](https://sv.wikipedia.org/wiki/Fredriksdal
steatern)

Онлайн публикации:

<https://helsingborg.se>
[https://sv.wikipedia.org/wiki/Fredriksdal
,_Helsingborg](https://sv.wikipedia.org/wiki/Fredriksdal
,_Helsingborg)
<http://guide.visitskane.com>
<https://www.visithelsingborg.com>
[https://www.gardenvisit.com/gardens/
fredriksdal_museum_gardens](https://www.gardenvisit.com/gardens/
fredriksdal_museum_gardens)

III. КУЛТУРНО ПРИСТАНИЩЕ КРОНБОРГ, ДАНИЯ - ДА БЪДЕШ ИЛИ ДА НЕ БЪДЕШ

III.1. Наименование на добрата практика

Културно пристанище Кронборг, културен проект за предефиниране на датския град Хелзингьор и за запазване на неговата историческа идентичност.

III.2. Сектор и подсектор

Културен туризъм, архитектура

Културно пристанище Кронборг и Двореца Кронборг, Хелзингьор, Дания¹⁹

III.3. Цел на добрата практика

Преобразуване на изоставена и разпадаща се пристанищна зона в културен център, посветен на морската история и интегриране на културно-исторически продукт, предназначен да предефинира града.

III.4. Обекти на наследството - локализиране на добрата практика

Примерът за добра практика се намира в град Хелзингьор, в източната част на Дания, на североизточния бряг на остров Зеландия (Sjælland), на приблизително 45 км от Копенхаген. Градът е резиденция на едноименния район и е с население над 60 000 жители. Това е морски град, разположен в най-тясната част на Йоресунд, който разделя Дания от Швеция. Фериботът свързва града със срещуположната шведска местност Хелсингборг с над 70 курса на ден във всяка посока.

Историята и развитието на града са тясно свързани с местоположението му в „гърлото“ на пролива Йоресунд, като и наименованието му има същия произход - хелс означава „гърло“ или „тесен проход“. Така, както е познат днес, Хелзингьор е основан през 1420-та година

¹⁹ Личен архив

от датския крал Ерик Померански, с ясна цел да организира събирането на пътни такси за преминаване на пролива, започвайки от 1429 г. Всички чуждестранни кораби трябвало да заплащат такси, които допринесли за три четвърти от дохода на средновековната датска държава.

Всички кораби са били длъжни да спрат във Хелзингборг за таксуване на транспортираните стоки и за плащане на митницата, което, със сигурност, е било важен източник за бюджета на краля, а в местен план е поддържало засилени търговски дейности. Таксите за преминаване са били отменени през 1857-ма година, едновременно с подписването на Конвенцията от Копенхаген, чрез която датските проливи са обявени за международни води.

От приходите, получени чрез преминаването на пролива, през 15-ти век е бил построен бъдещият замък Кронборг, наречен така след разширяването му през 1580 г. Замъкът е бил издигнат, за да доминира над целия пролив и да убеди корабите да плащат на митницата, а от друга страна, чуждестранната навигация да се окаже в датската армия. Замъкът е играл тази своя роля в продължение на 400 години.

Местоположение на град Хелзингборг²⁰

Уилям Шекспир е базирал действието на пиесата Хамлет в замъка Кронборг, като го е направил известен под английското име - Елсинор. Кронборг е един от най-важните ренесансови замъци в Северна Европа, перфектно поддържан и обявен през 2000 г. за обект в Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО.

От друга страна, във връзка с известната морска дейност в региона, в непосредствена близост до Замъка Кронборг функционира корабостроителницата Хелзингор, като отбелязва и центрира развитието на града в морската индустрия и в последствие - в пристанищната. Основан през 1882, обектът е достигнал своя връх през 1957, когато в него е имало 3600 служители. Последният кораб е завършен през 1983, когато обектът е бил и закрит поради спада на морската индустрия в Северна Европа и големите регистрирани загуби.

²⁰ <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=14617595>

III.5. Описание

В едно иновативно интерпретиране в духа на културното наследство на датския град, изоставената и разрушаваща се зона на бившата корабостроителница и процъфтяващият, намиращ се сред индустриални руини, Замък Кронборг, са били обединени в един широкообхватен проект за предефиниране не само на района, но и на целия град - Културно пристанище Кронборг. Пристанището, градът и замъкът са свързани в този проект, в който са инвестирани над 1 милиард датски крони.

Културното пристанище²¹

Проектът, насочен към съживяване на индустриалната зона на града, е инициран от местната община и се извършва на етапи. Културното пристанище Кронборг е инициатива, която обединява Дворецът Кронборг, Датският морски музей, Kulturværftet - „Обектът на културата“ и пристанището Хелзингьор.

Сградите на корабостроителницата са трансформирани и открити като мултикултурен център - Kulturværftet - „Пространство за култура“ през 2010 г. - 13 000 квадратни метра пространство, посветено на концерти, театър, представления, мероприятия и изложби. Архитектурният проект е избран чрез международен конкурс, организиран от Община Хелзингьор, заедно с Датската архитектурна академия през 2005 г., като са участвали 87 предложения. Проектът принадлежи на датската архитектурна фирма AART A/S Århus, осъществил се е през 2008-2010 г. и е носител на множество награди. Концепцията е да се свържат и да се разширят съществуващите индустриални сгради в модерен ансамбъл, с детайли, отнасящи се до бившата корабостроителница, до традиционната морска дейност на града и до близкия ренесансов замък. Фасадата, изградена от стъкло, стомана и екрани, покрива старите сгради и корабостроителните конструкции като историческо ядро.

Kulturværftet включва градската библиотека, обогатена с многобройни модерни съоръжения за достъп до информация, две различни по големина сцени, Музей на корабостроителницата, изложбена площадка, ресторант, зали за срещи и ателие.

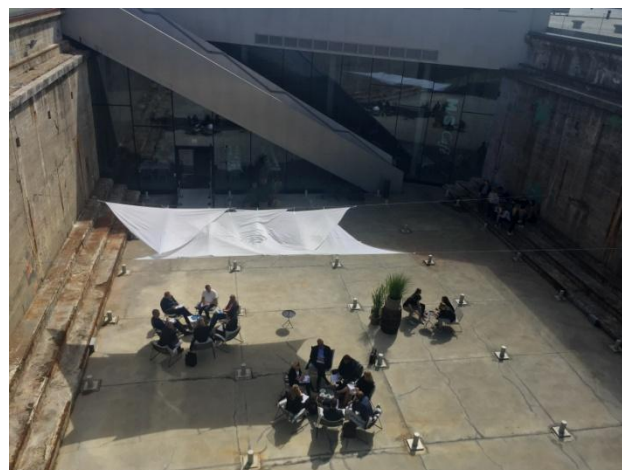

Настоящият мултикултурен център - бившите сгради на корабостроителницата²²

През 2013-та година, разположен между Kulturværftet и замъка Кронборг, е открит Морският музей на Дания. Музеят е управляван от частна фондация от 1915 г., а до 2013 г. се помещава в замъка Кронборг. Проектът за съживяване на зоната включва и преместването на музея на ново място: специално подготвеното пространство в и около един от доковете на бившата корабостроителница. Докът е преобразуван и ремонтиран от датските архитектурни фирми Vjarke Ingels Group и дизайн Kossmann. Има музейна площ от 7 600 квадратни метра, с изложбено пространство, ателие и кафене. Решението за възобновяването на дока е резултат от ограниченията за височината на новите конструкции в периметъра на Замъка Кронборг, за да не се пречи на видимостта и на гледката към замъка. Докът, с габарити 150 метра дължина, 25 метра височина и 9 метра дълбочина, е оставен като празно пространство, прекосено от 3 прохода към музея. Една аудитория, която разделя канала, играе ролята на директен проход към Замъка Кронборг. Каналът се използва за дейности на открито, изложби и събития.

Музеят представя съвременни и интерактивни колекции на тема датски морски транспорт и търговия от 1400 г., картини, корабни модели, морско оборудване и морски дарове, корабни симулатори, интерактивна карта на световното море. Строителството на музея продължава от 2008 г. до 2013 г. и е финансирано от частните фондове на 11 фондации.

Проход през дока и уъркшоп

Замъкът Кронборг е основна атракция като обект на ЮНЕСКО - най-големият ренесансов замък в Северна Европа, запазен, защитен и оползотворяван активно: над 250 000 човека го посещават всяка година. Въпреки че пожар унищожил оригиналните декорации в началото на 17-ти век, което довежда и до неговото западане, замъкът днес е напълно обзаведен и декориран с автентични предмети. Могат да се посещават всички нива на замъка, като обиколките, организирани всеки ден от седмицата, продължават само 30 минути. През

²² Личен архив

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
 ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
 ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

уикенда, приятелят на Хамлет, Хорацио, придружава посетителите в обиколки, посветени на драмата, а ежегодно, от 1937 г., през месец август се играе оригинална театрална пиеса на Уилям Шекспир в двора на замъка. Тази продължителна традиция води до Кронборг известни актьори - Лорънс Оливие, Джон Гилгуд, Кристофър Плъмър, Дерек Джейкоби, а през 2009 г. - Джуд Лоу. Първото представяне на пиеса в замъка се провежда през 1816 г., точно 200 години след смъртта на Шекспир.

Репетиция в двора на замъка, 2016

За разнообразяване на пейзажа, в непосредствена близост до този ансамбъл, се намира цветното и спокойно яхтено пристанище на Хелзингбюр.

Бъдещите планове на властите са да се премине към културно преживяване „в движение“ и да се построят „кораби за култура“, които да участват в кризи.

Въпреки че културно-историческият ансамбъл „Културно пристанище Кронборг“ е кохерентна и интегрирана концепция, голямо партньорство от публични и частни организации управляват и координират индивидуалните и допълващи усилия - местната община, Замъкът Кронборг, Датският морски музей, Kulturværftet - „Пространство за култура“ и Пристанище Хелзингбюр. Тези структури работят заедно и стимулират участието на местния и датския бизнес, преди всичко, за ежедневно оживление на ансамбъла и организирането на събития.

Креативните индустрии са, разбира се, най-изявени в пристанищните дейности, посветени на всички възрастови групи, на местните и на туристите: музика - ежегодни фестивали или концерти, театър, филмови прожекции, танци и други сценични прояви, литературни събития, семинари с артисти, уъркшопове и конференции на художествени теми, събития за деца, гастрономически прояви, стрийт изкуство и т.н.

Концерт на еспланадата на пристанището²³

Допълнително и динамично е участието на фирмите, които осигуряват развлекателни дейности чрез движение и спорт, образователни дейности за деца и младежи, наем на велосипеди, риболов, разходки с исторически лодки, търговия, гастрономия - ресторанти, кафенета, улична храна.

риц

Spisehuset - ресторантът в Културното пристанище²⁴ и реклама за разходка с историческо корабче

III.6. Партньорство, акционери, бенефициенти

„Културното пристанище Кронборг“ е координирано от 4 главни институции - „Пространство за култура“ - под ръководството на местната община, Морския музей - собственост на частни лица, Замъка Кронборг - паметник на ЮНЕСКО, и Пристанище Хелзингор - което е формирало партньорство и сътрудничество за развиването на последователна идентичност и на нови събития и дейности. В допълнение към четирите институции, партньорството включва и няколко други постоянни участници, които допринасят за живота и дейността на пристанището:

- Библиотеката, намираща се в центъра на ансамбъла на „Пространство за култура“, разположен на четири етажа и обявена за една от най-добрите в Европа през 2015 г.;
- Spisehuset, ресторантът на Пристанището, с гледка към Замъка Кронборг и останалата част от ансамбъла;
- Зона за хранене, с различни кулинарни концепции, в старинен и морски декор;
- Hamlet Scenen, „Сцената на Хамлет“, театрална труппа, която организира ежегодно Фестивала на Шекспир и театралните постановки, театър за деца и други дейности, посветени на Уилям Шекспир. Намира се в бившето лечебно заведение в Замъка Кронборг;
- Кораба - ветеран s/s Vjørn, кораб, който е функционирил от началото на 20-ти век до 1980 година като комбинация от ледоразбивач и влекач, задвижван от парен двигател;
- Segs, фирма за отдаване под наем на индивидуални превозни средства Segway;
- Cykeltekst, фирма за велосипеди под наем и за аксесоари за велосипеди.

Многобройни други фирми работят съвместно за ефикасната дейност на Кронборг и може да се говори за клъстер от фирми, които, поддържани и хармонизирани от акционерите, собствениците и администраторите на четирите основни обекта, дават живот на Кронборг.

III.7. Период на изпълнение

От 2010-та година и понастоящем.

III.8. Важни аспекти за устойчивото усвояване на обекта на наследство

Кронборг е зона на културно наследство, което дефинира не само Дания, но и цяла Северна Европа чрез обектите, които са поддържани, консервирани или запазени от разруха, а сега се усвояват нагледно и са координирани така, че да се развие пълният им потенциал. Характерно за фирмите, които работят с Културното пристанище е, че чрез своите дейности укрепват скандинавския характер на мястото, без да пренебрегват контекста за глобализиране на интересите на туристите и посетителите.

²⁴ <https://kuto.dk/cafeer/spisehuset>

II.9. Модел на изпълнение

Примерът за добра практика „Културно пристанище Кронборг“ демонстрира, че икономическите дейности изпълнявани в добре регулирана среда и в консенсус с акционерите на обектите на наследство - в този случай исторически обект от Списъка на ЮНЕСКО, намиращ се под най-строга защита и мониторинг, могат да трансформират мястото, от една страна в туристическа дестинация, която привлича 250 000 туристи годишно, които го поддържат живо и привлекателно, а от друга страна - в място за креативност и разнообразие, при постоянна нужда за осъвременяване на историческото място.

III.10. Контакти за повече информация

Наименование на фирмата: Kulturværftet („Пространство за култура“)
Телефон: +45 (0)49 283747
Пощенски адрес: Allegade 2, byg.13, 3. etage, 3000 Helsingør, Denmark
E-mail: abo03@helsingor.dk (PR & Marketing Kulturhavn Kronborg)
Уеб страница: <https://www.kulturhavnkronborg.dk>

III.11. Библиография, източници на информация

Онлайн източници:

<https://www.kulturhavnkronborg.dk>

<https://kulturvaerftet.dk>

<https://kuto.dk>

<http://vaerftetsmadmarked.dk>

<http://mfs.dk>

<http://hamletscenen.dk/dk-forside/>

<http://ss-bjoern.dk/>

<http://segs.nu/>

<http://cykelteket.dk/>

Онлайн публикации:

<http://www.designbuild-network.com>

<http://www.visitdenmark.com>

<http://kongeligeslotte.dk>

<http://whc.unesco.org/en/list/696>

V. Le Saunier de Camargue - ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО И ДОБИВ НА СОЛ СЕ ВПЛИТАТ В ХИЛЯДОЛЕТНА ИСТОРИЯ

V.1. Наименование на добрата практика

Отговорност към природата, издигната в ранг на изкуство, за добив на сол в уникална, защитена от закона екосистема.

V.2. Сектор и подсектор

Производство и добив на сол

Снимка на солниците Aigues-Mortes, Камарг, Франция²⁵

V.3. Цел на добрата практика

Добра практика за добив и производство на сол по отговорен спрямо природното наследство начин, с цел да се превърне в пример за опазването на околната среда и на биоразнообразието.

V.4. Обекти на наследството - локализиране на добрата практика

Примерът за добра практика се намира в Южна Франция, в местността Камарг, създаден от делтата на Рона при вливането ѝ в Средиземно море. Като региони, местността обхваща Прованс-Алпи-Лазурен бряг и Лангедок, зоната, в която компанията Salins du Midi извършва дейността си, и в която се намират солниците Aigues-Mortes, разположени в западната част на Лангедок, на границата с Лазурния бряг.

²⁵ http://www.saunierdecamargue.fr/#sel_camargue

Локализиране на местността Камарг, Франция²⁶

Делтата, създадена от река Рона, е най-красивата делта във Франция, най-голямата в Западна Европа и една от най-добре защитените в целия свят, като е включена в Националния парк Камарг, защитена територия още от 1970 г. Резерватът обхваща площ от 80 000 хектара, като включва блата, пасища, гори, дюни и солници. Регионът е известен с лошото си време, като над 300 дни там се проявява мистралът - студен и сух вятър, който духа от северозапад над цялата долина на Рона. Една трета от площта на делтата е строго защитена, като достъпът за хора е забранен. Тези мерки са били взети с цел запазване на редките видове растения и животни, както и за поддържане на местната екосистема. В останалата част на делтата, със специални разрешителни, се допуска лов, земеделие и добив на сол. Солниците се намират в югоизточната част на делтата, като сол се добива тук още от времето на Римската империя.

Камарг приютава богато биоразнообразие, като е известен с три вида животни, които го правят уникален: порода черни бикове, които са по-дребни от испанските; местна порода коне, които се раждат черни или кафяви, а когато достигнат възраст от 4 години, започват да стават бели, Cheval Camarguais, както и над 50 000 екземпляра розово фламинго, които живеят в блатата през летните месеци, и представляват приблизително 15-20 % от популацията на розово фламинго във Франция. Както конете, така и черните бикове живеят в полусвобода, с минимална човешка намеса.

²⁶ <http://travel.escoperta.ro/0307/40-Camargue-Printre-tauri-cai-salvatici-i-flamingo>

Фламинго от местността Камарг²⁷

Кон, порода Камарг²⁸

Еко- и етнотуризмът са невероятно развити, като в Делтата на река Рона се организира ежегодно, от 2008-ма година насам, Фестивалът Камарг, посветен на биоразнообразието, с множество събития, изложби, лекции и ателиета на теми, посветени на странстването на циганите. Организирант се множество живописни фестивали на циганската общност, където те отпразнуват обичаите си. През юни и ноември се провеждат Фестивалът на конете от Сен Мари де ла Мер и Фестивалът на биковете.

Приблизително една трета от Камарг е покрита от езера или блата, като най-голямото солено езеро в региона, е Etang de Vaccarès. Солените езера и лагуни са заобиколени от пясъчни дюни, чиято форма се моделира от ветровете. Тук, в резултат на естествен процес, се формира солта, като хората се намесват единствено в събирането ѝ: водата се изпарява от лятното слънце, като оставя огромните естествени солници на Камарг. Днес солниците на Saint de Giraud са най-големите в Европа, като се разполагат на 11 000 хектара. Производството на сол е около 1 милион тона годишно. През зимата част от солниците се наводняват от морската вода, а през пролетта, едновременно с нарастване нивото на сладката вода на река Рона, се превръщат в изпълнени с живот блата.

Освен впечатляващото природно наследство на Камарг, тази област се радва и на богато историческо и културно наследство, намиращо се в най-големия град в тази част - Арл, следван от Сен Мари де ла Мер и Aigues-Mortes - едно село с история още от неолита, което се споменава постоянно от Античността поради първите римски солници, наречени Pessaïs. Историята на местността е свързана с добива на сол, индустрия, която генерира във времето важни промени в политическия и икономическия живот на селището. Укреплението на града започва още през ранното Средновековие, а стените които могат да се видят и днес, са били издигнати през XIII-ти век, по времето на крал Лудвиг IX. Други обекти на наследството са Кулата Констанс, издигната от крал Лудвиг IX през 1242-ра година, Арената, с важна роля за специфичните, кървави кориди с бикове, наречени „Надпреварите на Камарг“, Кулата Карбониер, площада и статуята на крал Лудвиг IX, църквата Notre-Dame-des-Sablons и други. Тук е една от най-важните зони за добив на сол на компанията Salins du Midi, основана през 1856 г., която произвежда ръчно добита сол, марка Le Saunier de Camargue.

27
28

extremely-rare-moment-white-Camargue-horses-race-France-s-Rhone-River.html

Кулата Констанс²⁹

Aigues-Mortes и крепостта³⁰

Най-големият град в региона - Арл, се намира на приблизително 50 км от Aigues-Mortes. Градът е изключително богат на обекти на наследството, особено от Римския период, като по-голямата част са включени в световното наследство на ЮНЕСКО: Античният театър, Римският амфитеатър, Римските некрополи, Римските терми, Обелискът в Арл, Аквадуктът и мелницата Барбегал, Църквата Св. Трофимус, Музеят на антиките в Арл, Музеят Реату и Музеят Арлатен.

Днес, освен добива на сол и отглеждането на ориз, туризмът е основен източник на приходи за региона: Камарг се посещава годишно от над 1 милион туристи. Хората идват, за да видят едно от последните останали „диви места“ в Западна Европа. Запалените орнитолози са специална категория туристи, които идват тук в едно от най-добрите места за наблюдение на птици в света. Камарг обхваща защитени територии от различен тип Регионалния природен резерват Maistre et Musette, Биосферния резерват Камарг, Природния резерват Scamandre, блатата Carbonniere, Sensibil Marais des Gargattes, блатото Cougourlier.

Солница в Aigues-Mortes³¹

Бик от Камарг³²

V.5. Описание

Компанията Salins du Midi днес е един от водещите играчи в добива на сол в Европа, като посвещава работата си единствено на производството и продажбата на сол, от промишлена до готварска сол, с признат световно фин вкус. Тя е единственият европейски производител, който притежава необходимата техника за производството на сол по всички три основни метода: соларен, термичен и минен, като има инсталации за преработка във Франция, Испания, Италия, Тунис и Сенегал. Според официалните данни, през 2017 г. тук работят над 1500 души, а производственият капацитет на групата е 4 милиона тона сол годишно.

²⁹ <http://ot-aiguesmortes.com/wp-content/uploads/2014/12/constance-1.jpg>

³⁰ <http://ot-aiguesmortes.com/616/>

³¹ <https://www.eatlivetravelwrite.com/2014/04/visiting-le-salin-daigues-mortes-in-the-camargue/>

³² <https://mab-france.org/fr/biosphere/reserve-de-biosphere-de-camargue-delta-du-rhone/83/122/#diaporama>

Историята на компанията започва през 1856 г., в град Aigues-Mortes, там където е най-старата добивна зона и където компанията основава марката „Le Saunier de Camargue“ (Производителят на сол от Камарг). Там фирмата формира и цялостната си мисия по отношение една от най-отговорните за уникалната екосистема солници и една деликатна сол на световно ниво: Fleur de Sel (Цвете от сол). Етапите на култивиране и обработката на солта се извършват в тясна връзка с природните цикли, така че през ранната пролет басейните се затварят, за да спрат проникването на морска вода, да позволят изпарението на наличната вода и началото на кристализацията на солта, а до месец септември се създава слой от сол с приблизителна дебелина от 9 см, който след това през месец октомври се събира ръчно от работниците. Всеки басейн произвежда различен вид кристали, които се събират отделно: фина сол, едра сол и цвете от сол.

Гама продукти от марката Le Saunier de Camargue³³

В Aigues-Mortes компанията притежава площ с дължина 18 км и чирината 13 км, която се пресича от над 340 км „пътища и улици“, направени както за работниците, така и за туристите. Освен това, в зоната на солниците се намира голямо разнообразие от защитени и застрашени птици, за които компанията е отговорна, като им осигурява благоприятна среда за гнездене и за отглеждане на малките. Това е толкова добре внедрено, че се превръща в един от трите плана за действие, които стоят в основата на цялата дейност: защита на редките видове, защитените или застрашени от изчезване птици на територията на компанията. Фирмените ценности, както и участието в защита на околната среда и обучение на служителите, потребителите и посетителите, могат да бъдат наблюдавани и чрез проследяване дейността на служителите и как те съжителстват с местната фауна. Всеки от 10-те служители, които работят на обекта в Aigues-Mortes, продължава една предавана от поколение на поколение традиция в солниците на d'Aigues-Mortes - на управление на движението на водата спрямо вятъра, бурите и солеността, и като продължават да работят за събирането на солта. Заедно с това, те отговарят и за запазване природните богатства на солниците, чрез дейности като създаване на малки острови за насърчаване на гнезденето в посещаваните от птици области. Почвата и солените води са уникална среда не само за птиците, но и за ендемични, редки и защитени от закона видове растения.

Участието на компанията в защитата и популяризирането на уникалното биоразнообразие на територията на солниците може да се наблюдава и чрез образователни дейности и мултимедийни презентации. През 2015 г. компанията създава документален филм за видовете растения, птици и животни, които живеят тук. Филмът е на френски език и с

³³ <http://www.visitesalinsdecamargue.com/infos-pratiques/>

английски субтитри, и е достъпен безплатно на канала на компанията в YouTube. Освен това, голяма част от официалната страница на „Le Saunier de Camargue“ е посветена на популяризирането на уникалното биоразнообразие, което заобикаля дейността на компанията в това историческо място.

Флора и фауна в солниците на Aigues-Mortes³⁴

Компанията „Le Salins du Midi“ е разработила набор от туристически дейности, посветени на посещенията и опознаването на солниците в Aigues-Morte, с лого фламинго. Този набор от дейности предлага екскурзии с гид, наблюдение на птици и разходки с малък туристически влак по цялата територия на солниците, свободни пешеходни разходки или с колело, експедиции с автомобили, посещение на малък музей, посветен на вековната дейност на събиращите на сол, на биоразнообразието и на историята на марката „Le Saunier de Camargue“. Тук се организират културните събития с кулинарна специфика - Дни на наследството - ежегодно на 16 и 17 септември, Бяла вечеря в солниците и достъп до дивия плаж на брега на Средиземно море. Магазинът в Aigues-Mortes предлага разнообразна гама от продукти, от известното Цвете от сол, до ароматизирана по специални рецепти сол, соли за вана, свързани предмети и местни продукти. Ресторантът на обекта е на разположение на туристите за бързи закуски.

³⁴ <http://www.saunierdecamargue.fr>

Туристически дейности предлагани от Le Saunier de Camargue³⁵

V.6. Партньорство, акционери, бенефициенти.

За популяризирането на местността и на дейностите, посветени на природното наследство, „Le Saunier de Camargue“ работи съвместно с туроператори, туристически агенти и фирми за екскурзии тип сафари, учебни заведения, както и с неправителствени организации за опазване на околната среда. Директни бенефициенти на дейностите на „Le Saunier de Camargue“ са не само туристите, които имат възможност да посетят защитените зони и да се информират за биоразнообразието и историята на мястото, но и местните доставчици на продукти и свързани дейности, както и, едновременно с постоянните служители, големия брой местни хора, които се наемат в периода на събиране на солта. Политиката на компанията по отношение на работната сила е да развие мултидисциплинарно служителите си, като им предлага възможност да се обучават и да се развиват с цел да увеличат както личното, така и професионалното удовлетворение на служителите. Хората, едновременно с природата, се считат за най-важният елемент в международното развитие и признаване на компанията.

V.7. Период на изпълнение

От 1856-та година и понастоящем.

V.8. Свързани аспекти за устойчивото усвояване на обекта на наследството

Устойчивият подход към икономически дейности за култивиране и добив на сол и за другите дейности на фирмата, извършвани в защитените местности на Делтата на река Рона, се разширява и засилва с времето, като включва всички аспекти, дефиниращи такъв подход: от икономическа гледна точка, фирмата работи съвместно и насърчава развитието и на други местни фирми, така че благоприятства създаването на солидна и разнообразна местна бизнес-общност. Създаващите се работни места за мъже и жени, млади и възрастни, насърчават усвояването на множество професии и занаяти. От социална гледна точка, политиката на компанията е за развитие на собствените и служители, които до голяма степен са местни жители. Що се отнася до защитата на околната среда, опазването

³⁵ <http://www.visitesalinsdecamargue.com>

и е обявено за мисия на компанията, а партньорствата ѝ дават допълнителни измерения на устойчивото развитие.

V.9. Модел на изпълнение

С течение на времето и с появата на природни защитени зони - екосистеми, защитена фауна и флора, установяването на все по-строги правила за защита - като най-драстични са тези, които са свързани с обявяването на обекта за част от световното наследство, фирмата „Le Saunier de Camargue“ не само че не изоставя добив в защитените зони, но адаптира изцяло дейността си, като приема привидно ограничаващата среда и я превръща във възможност за разнообразяване и развитие на бизнеса, като същевременно защитава околната среда.

V.10. Контакти за повече информация

Наименование на фирмата: Salins du Midi
Телефон: +33 (0)1 75 61 78 00 (grup), +33 (0)4 66 73 40 24 (Salin Aigues-Mortes)
Fax: 04 66 73 40 21 (Salin Aigues-Mortes)
Пощенски адрес: Str. Victor Hugo, nr. 137, 92300 Levallois-Perret, France;
Str. Grau du Roi, 30220 Aigues-Mortes, Franta (Salin Aigues-Mortes)
E-mail: info@salins.com (grup), salinstourisme@salins.com (Salins Aigues-Mortes)
Уеб страница: www.salins.com, <http://www.saunierdecamargue.fr>

V.11. Библиография, онлайн източници

Онлайн източници:

<http://www.saunierdecamargue.fr>
<http://www.visitesalinsdecamargue.com/>
<https://www.facebook.com/Salin.Aigues.Mortes>
<https://www.camargue.com>
<https://about-france.com/tourism/camargue.htm>

<http://www.salins.com>
<http://www.parc-camargue.fr/>
<http://www.camarguegardoise.com>
<https://mab-france.org/>
<http://www.avignon-et-provence.com>

Онлайн публикации:

<https://fr.wikipedia.org/>
<http://travel.descopera.ro/>
<https://www.surlatable.com/>
<https://www.bfmtv.com/>

<http://www.atableetcompagnie.com/>
<https://www.eatlivetravelwrite.com/>
<http://www.dailymail.co.uk>
<https://www.france.tv/>

Проект „Трансгранична икономика в Румъния и България, опазваща природното и културно наследство”
Акроним „Heritage for RO-BG Economy”
Проектен код № 15.2.1.034
е съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие в рамките на програмата Interreg V-A Румъния-България.

Издател на материала: ТПП Добрич
Дата на издаване: октомври 2017

Съдържанието на този материал не представлява непременно официалната позиция на Европейския съюз.